

jaarboek
rt

2022

knhm
foundation

Inhoudsopgave

3 Voorwoord

4 Nieuwe koers, meer focus

7 Uitgelicht: Dorpshuis Klokhoes

8 2022 In vogelvlucht

17 Adviseurs aan het woord

18 Uitgelicht: Graafse Akker

20 Uitgelicht: Vrienden van de Werkschuit

21 Vooruitblik

22 Overzicht initiatieven

23 2022 in cijfers

Verbinding

2022 was een jaar waarin we wat meer uit het dal van de pandemie konden komen en we elkaar weer konden ontmoeten. Ook al leerden we waardevolle lessen over digitaal contact, zoals onze online workshops die een groot succes zijn, verbinden is toch iets wat je het beste ‘in het echt’ doet. Het was dan ook een feest om weer op het We doen het samen! Festival te zijn en de winnaar van Kern met Pit bekend te maken. Wat mij betreft geldt nog steeds: álle initiatieven die hun droom voor de buurt waarmaken, zijn winnaars.

Het was ook het jaar waarin we ons met z'n allen zorgen maakten over de oorlog in Oekraïne en de alsmar stijgende energieprijzen. Hierdoor is het voortbestaan van veel ontmoetingsplekken in Nederland, zoals buurthuizen, acuut onder druk komen te staan. Met een verduurzamingsscan hebben KNHM Foundation en Arcadis bij zestien initiatieven in kaart gebracht hoe zij hun vastgoed duurzamer kunnen inrichten en kunnen besparen op hun energiekosten. Met de scan speelt KNHM Foundation in op het sterk toenemende belang van duurzaam geëxploiteerd vastgoed. Het is dan ook niet zonder trots dat ik uitkijk naar het programma Warmteboost, waarin Het Postcode Loterij Buurtfonds, KNHM Foundation, LSA Bewoners, Oranje Fonds en de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK) dankzij een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij gezamenlijk de energiekosten van vijftig ontmoetingsplekken in Nederland gaan verlagen.

Het past bij onze nieuwe koers die we het afgelopen jaar hebben ingezet: een bijdrage leveren aan de maatschappelijke beweging dat er steeds meer eigenaarschap en regie ligt bij groepen actieve bewoners. Zoals Margje van Spaendonck, projectcoördinator van Kern met Pit het mooi zegt: ‘We geloven nog steeds dat de bewoners zelf het beste weten hoe zij hun woonomgeving kunnen verbeteren. Als initiatieven vanuit bewoners komen, worden ze ook vlugger en beter vervuld’. Met een jubileumjaar in het vooruitzicht, was het echter ook tijd voor zelfreflectie en het maken van nieuwe, soms spannende, keuzes. Ik nodig je dan ook graag uit om KNHM foundation de komende tijd te blijven volgen.

Annemarie Jorritsma

Voorzitter KNHM foundation

Nieuwe koers, meer focus

In 2022 hebben we doelen voor de komende jaren vastgesteld en is ons nieuwe meerjarenbeleidsplan 2022 – 2025 ingegaan. Voor alles willen we bijdragen aan de maatschappelijke beweging dat er steeds meer eigenaarschap en regie ligt bij groepen actieve bewoners. We zien het als onze opdracht om hen, waar nodig, te versterken en zo overal in Nederland samen te werken aan krachtige dorpen en buurten.

Het aantal organisaties dat zich op dit terrein begeeft, groeit. We hebben in de nieuwe koers een onderscheidende focus aangebracht. Hiermee kunnen we onze eigenheid en impact vergroten.

Met interne en externe stakeholders startten we de voorbereidingen voor de nieuwe koers in 2021. In 2022 rondten we dit af. We willen ons de komende jaren vooral richten op:

1. Het bereiken van nieuwe buurten en dorpen en van meer diverse initiatiefnemers.

Van oudsher zijn we goed bekend in rurale gebieden en de laatste jaren ook steeds meer in steden. Toch hebben we het idee dat onze gebieden bekend- en vindbaarheid verbeterd kan worden zodat ook mensen uit andere gebieden ons weten te vinden als ze spaak lopen bij de uitvoer van hun plannen om de leefomgeving te verbeteren. Om dit te bereiken, stellen we een nieuwewcommunicatiestrategie op. In het jubileumjaar 2023 zullen we ons opnieuw positioneren en bekendheid geven aan onze activiteiten en missie.

2. Ontmoetingsplekken.

Krachtige dorpen en buurten begint met ontmoeting. In steeds meer gebieden verdwijnen de natuurlijke plekken hiervoor. Dorps- en buurthuizen, winkels, scholen en sportkantines sluiten. Gelukkig is er ook een tegenbeweging. Op steeds meer plekken voeren bewoners met elkaar het beheer over ontmoetingsplekken. Samen zorgen ze voor de exploitatie, de programmering en hiermee voor het in stand houden van de leefbaarheid. Deze transitie gaat niet overal zonder slag of stoot. We willen onze lokale expertise en netwerken graag inzetten om deze ontmoetingsplekken makkelijker en meer van de grond te krijgen door de initiatiefnemers hier van te versterken.

3. Kleinschalige woonvoorzieningen.

Een nadere ontwikkeling waar we ons op willen focussen zijn de initiatieven waarbij bewoners met elkaar woonvormen ontwikkelen, al dan niet met een zorgcomponent. Met elkaar zorgen bewoners er zo voor dat bijvoorbeeld ouderen, jongeren of andere doelgroepen in het dorp of een buurt kunnen (blijven) wonen. Daarmee dragen deze collectieve woonvormen ook bij aan sterke gemeenschappen. Deze processen duren vaak jaren en onze adviseurs kunnen op verschillende momenten in zo'n proces de initiatiefnemers ondersteunen.

4. De positie van bewonersbedrijven.

Of het nu gaat om ontmoetingsplekken, woonvoorzieningen, energiecoöperaties of iets anders: we kunnen de initiatiefnemers los van elkaar versterken met advies en investeringen maar we vinden het belangrijk ook iets te doen aan het toegankelijker maken van regelgeving, beleid en houding van systeempartijen zodat initiatieven meer ruimte krijgen om zich te ontwikkelen. We willen ons daarom meer focussen op de emancipatie en positionering van bewonersinitiatieven en deze beweging belichten en faciliteren.

In 2022 bereidden we ons voor op de uitvoering van deze focusgebieden. We inventariseerden wat de nieuwe keuzes betekenen voor onze adviseurs, voor ons als organisatie, voor onze actieprogramma Kern met Pit en bijvoorbeeld voor de communicatie. In de maanden maart en april van 2023 maakten we samen met de provinciale teams een start met de vier focusgebieden. We verheugen ons erop om er de komende jaren mee aan de slag te gaan. Dat begint met een betere bekendheid van deze koers en er samen met alle adviseurs en Arcadianen mee aan de slag te gaan. Daarvoor zijn in het jubileumjaar 2023 volop kansen!

extra aandacht voor
kleinschalige
wooninitiatieven

aandacht voor de
positie van
bewonersbedrijven

**We zijn altijd
betrokken,
nabij en
deskundig en
geven advies
op maat.**

**We adviseren,
investeren,
motiveren,
belichten,
verbinden en
verrijken.**

wat?

hoe?

knhm

waarom?

**KNHM versterkt
mensen met
plannen voor
hun omgeving.**

**Samen werken
we aan krachtige
dorpen en
buurten in heel
Nederland.**

extra aandacht voor
nieuwe doelgroepen
en ontmoetingsplekken

jaarlijkse wedstrijd
om de leefbaarheid
te bevorderen:
Kern met Pit

‘Er is altijd meer mogelijk dan je denkt’

Jan Bolwijn is secretaris van het dorps huis Klokhoes in het Groningse Zandeweer. Samen met het bestuur en de dorpsgenoten zet hij zich al jaren met hart en ziel in voor de vernieuwing van het dorps huis. Nu dat is gelukt, richtte Jan zich op het buitenterrein, want daar was ook nog een hoop werk te verrichten. Hij schakelt daarvoor de hulp in van KNHM Foundation. Dat komt mooi uit, want voor ons zijn ontmoetingsplekken één van de onderwerpen waar we de komende jaren op willen focussen!

“Wij zitten in Noord-Groningen in het aardbevingsgebied, Zandeweer ligt min of meer in het epicentrum daarvan. Bijna acht jaar geleden kregen we een adviesrapport van de NAM dat het dorps huis versterkt moest worden. Dat zou wel veel geld gaan kosten, dus tegelijkertijd zeiden ze: denk er goed over na of je wel zoveel wilt investeren in een oud gebouw. Waarschijnlijk is slopen en nieuwbouw een beter alternatief. Dat had natuurlijk heel veel impact.

We hebben toen bij de dorpsgenoten gepolst of er draagvlak was voor het laatste. Dat was het geval, bijna iedereen zei: dit is een kans, die moeten we dan ook met beide handen pakken. Doordat de NAM hierbij aan boord was om de versterking van het nieuwe gebouw te financieren, gaf dat ook meer mogelijkheden tot fondsenwerving om geld bij elkaar te krijgen voor de verduurzaming van de nieuwbouw. Het resultaat is een prachtig nieuw dorps huis. Maar er moest er ook aan de buitenruimte nodig iets gedaan worden, dat was al ruim 25 jaar niet gebeurd. Via de KNHM adviseur kwamen we in contact met landschapsarchitect Leonoor van der Linden van Arcadis. Zij heeft ons vervolgens geweldig geholpen.

Ik zou andere dorps huizen en initiatieven aanraden om na te vragen bij de gemeente wat er mogelijk is aan financiering. Vaak is er veel meer mogelijk dan dat je misschien denkt. En roep de hulp in van een partij als KNHM, die kan helpen met vragen als: hoe vind je een geschikte aannemer, hoe maak je een ontwerp voor een buitenruimte en hoe financiert je dat? KNHM heeft nauwe connecties met Arcadis, die via het gezamenlijke MVO-programma experts kan inzetten. Enorm handig als je behoefte hebt aan een landschapsarchitect of een bouwkundige!”

KNHM zet de komende jaren extra in op het creëren en ondersteunen van ontmoetingsplekken.

Lees [hier](#) het hele artikel

45 jaar Kern met Pit

interview met Margje van Spaendonck, drijvende kracht hierachter

In haar acht jaar als landelijk projectcoördinator Kern met Pit zag Margje van Spaendonck de dromen van meer dan duizend buurtinitiatieven uitkomen. “Een favoriet heb ik niet, het zijn allemaal toppers. Van het Bijenmuseum in Hoorn tot Laura’s minimamoestuin.”

Kern met Pit bestaat 45 jaar. Hoe is het ontstaan?

“Het verbeteren van de leefomgeving was voor KNHM al sinds de oprichting in 1888 de belangrijkste pijler, maar eind jaren 70 wilde KNHM dat meer neerleggen bij bewoners. Geïnspireerd op een initiatief uit Frankrijk ontstond in 1978 de landelijke leefbaarheidswedstrijd Kern met Pit. Aan de basis is door de tijd heen niets veranderd: we geloven nog steeds dat de bewoners zelf het beste weten hoe zij hun woonomgeving kunnen verbeteren. Als initiatieven vanuit bewoners komen, worden ze sneller, beter en duurzamer vervuld. Kern met Pit voorziet de deelnemers van kennis en netwerk, plus 1.000 EUR als het hen lukt om het initiatief binnen een jaar te realiseren.”

Wat is er veranderd?

“Je ziet natuurlijk trends in de buurtinitiatieven. Ik ben zelf helemaal dol op beweegtuinen. Wel heb ik geleerd dat een faciliteit als buitenfitness opzetten niet moeilijk is, maar dat het pas echt gaat werken en mensen samenbrengt als je een trainings-schema opstelt. Dat zie ik dan in de ene provincie en die kennis verspreiden we naar een andere provincie. Ook zoiets als een buiten schaakspel kan heel grote verbinding brengen tussen jonge en oude bewoners

en een ongezellige asfaltplek omtoveren tot ontmoetingsruimte. Duurzaamheid is nu ‘in’, zoals het meisje uit Wolfheze dat plastic ging verzamelen, een shredder regelde en zo zorgde dat er tuinmeubels van gemaakt kunnen worden die dan weer als ontmoetingsbankjes fungeren bij een Kern met Pit project in een andere provincie. Verder wordt er nu veel gedaan met imkers, taalmaatjes voor nieuwkomers en iPad-cursussen voor 70-plussers. En tijdens corona kwamen door het sluiten van de voedselbanken moestuinprojecten op gang.”

Wat vind je het leukste aan Kern met Pit?

“Ik werk eigenlijk alleen maar met positieve mensen met dromen voor hun buurt. En we geven heel concrete adviezen. Zoals: maak van je groepje bijvoorbeeld een stichting of vereniging, want dan kun je subsidie aanvragen. Bij al te grote dromers zijn we de kritische vriend en vragen we naar de langetermijnplanning. En we hameren heel erg op het vergroten van draagvlak. Het is niet goed als een project één iemand als kartrekker heeft. Maar misschien wel onze allerbelangrijkste tip: vier je successen! Dat feestje met elkaar viert motiveert, stimuleert en verbindt. En daar doen we het voor.”

22 januari:

Bekendmaking trofee-winnaars Kern met Pit, livestream

Op een iets aangepaste manier maken we per provincie de winnaar van de trofee Kern met Pit bekend. Deze initiatieven vergaarden de meeste stemmen van het publiek én van de jury. Gedurende de hele week reiken de KNHM adviseurs de predikaten uit aan de initiatieven die de eindstreep gehaald hebben en hun project binnen een jaar realiseerden.

24-27 januari:

Workshopweek

Alle organisaties die geadviseerd zijn door KNHM of die deelnemen aan Kern met Pit kunnen deelnemen aan praktische, online workshops. Zo verrijken zij hun initiatief en maken ze kennis met elkaar. Deze week houden we workshops over *Vinden, binden van vrijwilligers*, *Met de Gemeente op Pad*, *Social media voor beginners* en *Fondsenwerving*. In totaal 81 organisaties nemen deel.

11 en 12 maart:

KNHM en Arcadis samen aan de slag tijdens NLdoet

Tijdens NLdoet steken collega's van KNHM foundation en Arcadis samen hun handen uit de mouwen. Dit jaar schilderen we een bijenstal op Landerij De Park in Elst, maken we het terrein schoon en maken we afscheidingen. Zo is de Landerij weer klaar voor het voorjaar.

22 april:

Finale Artcadia

'Artcadia, Imagine your future' is een landelijke techniek- en kunstwedstrijd, geïnitieerd door Arcadis en KNHM foundation. De leerlingen van havo/vwo 2 van deelnemende scholen werken aan een creatieve oplossing die antwoord geeft op een zelfgekozen vraagstuk uit een stad in het jaar 2080. Zo worden zij zich bewust van de leefomgeving en krijgen zij enthousiasme voor techniek.

Op 22 april strijden de 12 overgebleven scholen om de eerste prijs. Deze ging uiteindelijk naar het Ecolyceum in Deventer.

De leerlingen van het Ecolyceum maakten een plan én werkend prototype voor **Duurzame pakketbezorging**. Door middel van grote buizen verplaatsen pakketjes via duurzame energie. Dit bespaart vele busjes en daarmee CO2-uitstoot. Met de hulp van een spiraal, een batterij en magneetjes verplaatsen de pakketjes zich van punt A naar B. Bij punt A en punt B staan machines waar je met een simpele knop de koker opent en de pakketjes eruit kan halen en nieuwe erin kan stoppen. Het aanleggen van de buizen kost wel veel geld en is minder duurzaam, maar hebben de leerlingen bedacht: over langere periode is het vele malen duurzamer dan busjes.

De jury prijst het Ecolyceum voor hun aanpak van een actueel probleem. Ze hebben niet alleen een prototype, maar ook een klant en daarmee dus goed nagedacht over realiseerbaarheid in de praktijk.

21 mei:

Netwerkdag in Rotterdam

Elk jaar komen alle KNHM'ers samen: om elkaar te leren kennen, om van elkaar te leren en om samen te vieren. Dit jaar waren we te gast in Rotterdam om van een aantal recent geadviseerde initiatiefnemers te horen welke projecten zij opgezet hebben en waar ze tegenaan liepen. De dag liep via belangrijke plekken voor de wijkbewoners van de Afrikaanderwijk naar het bewonersinitiatief Het Gemaal. Vanwege onze nauwe band met Arcadis kregen we aansluitend een toelichting en blik op het door hen vergroende dak van De Doelen. We eindigden de dag bij de stadskruidentuin de Rotterdamse Munt. KNHM-adviseurs zijn betrokken geweest bij de realisatie van dit mooie initiatief.

10/11 juni en 28/29 oktober:

Training Typisch KNHM

We vinden het belangrijk om onze adviseurs toe te rusten met specifieke kennis over bewonersinitiatieven. Hiertoe ontwikkelden we de introductietraining 'Typisch KNHM'. Het is bedoeld voor alle adviseurs die actief worden voor KNHM foundation, inclusief voor medewerkers van Arcadis die via het MVO-programma actief zijn. Met deze training helpen we de vrijwilligers snel vertrouwd te maken met het werk van KNHM en hun rol als adviseur. Typisch KNHM bestaat uit een mix van oefenen, reflectie en netwerken en wordt verzorgd door twee externe trainers: Maaïke Bakker en Arjen. In 2022 nemen 32 adviseurs deel aan de twee trainingen.

25 juni:

We doen het samen! Festival

Eén van de gebieden waar KNHM foundation de komende jaren op wil focussen, is het versterken van de stem en zichtbaarheid van bewonersinitiatieven. Het We doen het samen! Festival past daar wat ons betreft naadloos bij. In 2022 organiseren we het alweer voor de vierde keer, samen met VSBfonds, Oranje Fonds, Stichting DOEN, LSA bewoners, Nederland Zorgt voor Elkaar en Vereniging NOV. Honderden initiatiefnemers uit het hele land, startende bewonersprojecten, vrijwilligers en iedereen die dromen heeft voor zijn, haar of hun buurt, dompelen zich onder in alles wat het festival te bieden heeft. Met de praktische workshops, interessante sprekers, ontroerend optreden van Stef Bos en vooral elkaar weer eens ziën, zorgen we voor inspiratie en aanmoediging om samen te werken aan een nieuwe samenleving. Gemeenschapskracht is met een comeback bezig, dat is het overheersende gevoel tijdens dit festival.

De volgende editie vindt, in een vernieuwde opzet, plaats in april 2024.

Het zonovergoten We doen het samen! Festival 2022

25 juni:

Finale Kern met Pit

In 2022 doen er maar liefst 135 buurtprojecten mee in heel Nederland. In elke provincie wordt er één project gekozen tot trofee winnaar. Deze twaalf projecten strijden om de Gouden Pit tijdens de landelijke finale op het We doen het samen! Festival. Op 25 juni kiest de jury daar de uiteindelijke winnaar: Heksje Route uit Noord-Brabant.

Heksje Route is een speel- en beleefpad in het Geffense Bos, gecreëerd door buurtbewoners. Ze dagen kinderen uit om het bos in te gaan, te spelen en te bewegen, de natuur te beleven en met seizoensgebonden QR-codes op een leuke manier iets te leren over het bos en de dieren die er wonen. De jury is unaniem: een prachtig initiatief!

Heksje Route ontvangt een bedrag van drieduizend euro én de Gouden Pit uit handen van de voorzitter van KNHM Foundation: Annemarie Jorritsma. Het belangrijkste is natuurlijk dat zij zich het 'beste buurtinitiatief van Nederland' kunnen noemen!

23 en 24 september:

Inspiratieweekend in Utrecht

In het najaar ontmoeten alle KNHM'ers elkaar in Utrecht bij Krachtstation Kanaleneiland, een indrukwekkend bewonersinitiatief. In het multifunctionele gebouw Wijkcoöperatie Kanaleneiland zijn o.a. verschillende bewonersinitiatieven zoals een sportschool, ateliers en maatschappelijke organisaties zoals Humanitas en Buurtzorg gevestigd. Voor ons is het extra interessant om in gesprek te gaan met de initiatiefnemers. Eén van onze focusgebieden voor de komende jaren is om meer te betekenen in stedelijke gebieden. Hier zijn wij nog weinig bekend en onze expertise met het versterken van mensen met plannen zou ook hier goed van pas kunnen komen. We leren van Krachtstation Kanaleneiland hoe zij mensen bereiken en enthousiasmeren voor hun initiatief.

8 oktober:

Rondje met Pit

Op een mooie zonnige herfstdag in oktober vindt het Rondje met Pit plaats. In heel Nederland doen er 32 initiatieven mee uit (bijna) alle provincies. Zij zetten hun deuren open om de bewoners een kijkje te laten nemen bij hun initiatief. Op deze feestelijke dag delen mensen hun verhalen, wordt er samengewerkt en nieuwe ideeën opgehaald. Rondje met Pit inspireert mensen om ook plannen te maken voor hun eigen omgeving en laat zien dat en wat er mogelijk is.

10-13 oktober:

Workshopweek

54 mensen die verbonden zijn aan een door ons geadviseerd project of deelnemen aan Kern met Pit nemen deel aan één of meerdere van de online workshops *Fondsenwerven*, *Filmpje maken*, *Vinden en Binden van Vrijwilligers* en *Impact in Beeld*.

30 november:

Inspiratiecafé Groningen

Team Groningen werkt actief aan het vormen van een gemeenschap van bewonersinitiatieven en hun ondersteuners, zodat we elkaar kennen en versterken. In 2022 is driemaal een nieuwsbrief en tweemaal een inspiratiecafé georganiseerd, in het voorjaar en op 30 november. Bij elke activiteit zijn ongeveer 40 personen met nuttige en gezellige gesprekken. Ieder café heeft een eigen thema. Op 30 november is dit 'Energiek besturen'. De inleiders zijn initiatiefnemers van de door ons ondersteunde projecten aangevuld met deskundigen en partnerorganisaties uit de provincie.

Adviseurs aan het woord

“Medemblik (NH) heeft sinds een aantal jaar een prachtig oorlogsmuseum waar je zowel de burgerlijke kant als de militaire kant van de Tweede Wereldoorlog kunt ontdekken. Het begon ooit als een uit de hand gelopen hobby, maar inmiddels hebben ze enkele prachtige tentoonstellingen en activiteiten voor jong én oud. Door de snelle groei ontstond de vraag naar aanvullende financiering en advies over een vergunningstraject voor een terras. Samen met Auke Abbekerk en met hulp van mijn collega's bij Arcadis hebben we hen op beide vlakken kunnen adviseren; dat geeft veel voldoening! Het was prachtig om te zien hoeveel enthousiasme en ondernemingsdrang de oprichters van het Oorlogsmuseum in zich hebben; daardoor werd het een leerzaam en inspirerend traject.”

- Rick de Boer,

KNHM-adviseur team Noord-Holland

“In 2022 hebben we met ons team in Friesland kosteloos een plan gemaakt om de tennisclub in Damwâld te vernieuwen. Het plan ging over de verbinding van de sportvelden met de schoolcampus en het vernieuwde Botkepark. Voor de inwoners van Damwâld en de regio is het vernieuwde en verduurzaamde tennis-park een mooie aanwinst. Ik vond het grote enthousiasme waarmee dit project met veel vrijwilligers is uitgevoerd heel bijzonder. In het weekend van de opening van het tennispark, bezocht ik ook nog alle initiatieven die meededen met het Rondje met Pit. De initiatiefnemers lieten zien wat ze allemaal al hebben bereikt (na of tijdens) hun deelname aan Kern met Pit. In Friesland deden mee het project “Jeu de Boulesbaan in Franeker (2022)” en de provinciale winnaar van 2021 “Sûn fan Menamer Grûn”, nu Buurtmarkt Better foar Letter - met intussen 148 leden. Geweldig, toch!?”

- Gea Iedema,

KNHM adviseur team Friesland

Enthousiast geworden? Welkom! Er zijn altijd nieuwe adviseurs nodig, in alle provincies! Kijk op onze website voor meer informatie.

“Iedereen heeft de code van het cijferslot”

Een hectare braakliggend terrein met metershoge bramenstruiken transformeerde in de afgelopen tien jaar tot een Openlucht buurthuis: De Graafse Akker. Na een decennium pachten, is Stichting Transfarmers sinds 2021 eigenaar van het stuk land. Coördinatoren Sophie Gruijters en Albert van der Most uit Den Bosch vertellen over hun bijzondere achtertuin en de hulp van KNHM daarbij.

“We waren net ontdekkingsreizigers en het voelt nog steeds elke dag opnieuw als een ontdekking. De Graafse Akker ligt verscholen, je komt er alleen via een voetgangerspad, je daalt twee meter af, naar beneden. En daar ligt de groene oase”, beschrijft Albert. Sophie voegt toe: “Het was een stukje niemandsland, een soort buffer in een overgangsbied. Wij hebben de grenzen een beetje opengeboken en dan gebeuren er mooie dingen. Aan de ene kant staan huizen met grote tuinen. Aan de andere kant is een hostel waar mensen met een verslaving en een dubbele diagnose wonen, een stukje is een volksbuurt en dan heb je ons nog: een woongemeenschap die nu in het pand van de woningbouwvereniging eigen huizen bouwt. Om al deze redenen vind ik De Graafse Akker ook zo tof. Ik ontmoet veel mensen die ik anders niet zou ontmoeten.”

Sinds zomer 2022 is de stichting eigenaar, na tien jaar pachten. De wens om het te kopen, was er al langer. Via via kwamen ze in contact met KNHM foundation die onder andere hielp de juiste persoon te vinden bij de projectontwikkelaar die over dit stuk terrein ging. Zo kregen ze een stuk sneller het prijskaartje: 2,5 ton. Ze startten een crowdfunding. Niet alleen voor het geld,

maar vooral ook om de betrokkenheid van buurtbewoners en het draagvlak inzichtelijk te maken. Ze haalden 100.000 euro op met donaties van meer dan duizend buurtbewoners. Woningbouwvereniging Zayaz deed een duit in het zakje en met daarbij een subsidie van het VSB-fonds en een lening van KNHM Participatie en gemeente Den Bosch konden ze het koopcontract tekenen. “En dat is heel fijn, want hiervoor was het toch altijd een beetje onzeker. Nu is het een open einde.”

KNHM zet de komende jaren extra in op het creëren en ondersteunen van ontmoetingsplekken.

Lees [hier](#) het hele interview

Hechte band tussen Arcadis en KNHM Foundation

KNHM foundation en Arcadis (de design- en consultancy bureau voor de natuurlijke gebouwde leefomgeving) delen dezelfde oorsprong. In 1888 is de Nederlandse Vereniging voor Heidemaatschappij opgericht en hieruit zijn wij beide ontstaan. We zijn blij dat we nog steeds nauwe banden en samenwerking hebben. Van de 2.200 Arcadis-medewerkers in Nederland, zijn jaarlijks zo'n 186 mensen betrokken via het MVO-programma bij de samenwerking met KNHM. De inzet van de experts van Arcadis gaat bijvoorbeeld over het opstellen van een business case voor lokale duurzame energie, ontwerpen van een stadspark of het organiseren van een kennismiddag over bevolkingskrimp. In 2022 is er in totaal 1.260 uur vrijwillige inzet van Arcadianen geweest.

Verduurzamingsscan bewonersinitiatieven

Van broedplaats tot buurtontmoetingspunt en van kinderboerderij tot zorgwooninitiatief: maatschappelijke vastgoed vormt voor veel bewonersinitiatieven een cruciaal onderdeel van hun werkkapitaal. Met de verduurzamingsscan brengen KNHM foundation en Arcadis in kaart hoe bewoners hun vastgoed duurzamer kunnen inrichten en kunnen besparen op hun energiekosten. Hiermee spelen we in op het sterk toenemende belang

van duurzaam geëxploiteerd vastgoed. In 2022 heeft Arcadis de verduurzamingsscan bij zestien bewonersbedrijven afgenomen. Zij ontvangen een individueel rapport met adviezen en de gezamenlijke eindrapportage. Met de afronding van de verduurzamingsscan begint voor veel bewonersinitiatieven een volgende fase: het rondkrijgen van de financiering. De initiatieven worden daarbij weer ondersteund door KNHM.

‘Gedrevenheid houdt ze op de been’

Het wachten is op een contract van de gemeente Amsterdam zodat stichting Vrienden van de Werkschuit de grondrechten krijgt van Het Gebouw in Nieuwendam. Ooit gebouwd als noodkerk, nu staat het al twee jaar niks te doen. Op papier en in het hoofd van Imke Kok is het een toekomstbestendige culturele huiskamer voor de buurt. KNHM helpt deze initiatiefnemer met een plan voor de omgeving graag.

Het Gebouw was decennialang een thuis voor kunstenaars en zzp-ers die er hun werkplek hadden en er waren schilderlessen voor kinderen uit de buurt. Maar het vorige bestuur vergrijsde en Imke Kok en haar buurvrouw Judith namen een paar jaar geleden het stokje over. Binnenkort zitten ze opnieuw om de tafel met een bestuurder en de afdeling vastgoed van de gemeente. “De standaardcontracten voor grondrechten zijn voor 12,5 jaar. Maar daar hebben we niets aan, gezien de hoogte van de investering die we willen doen. Toen kwamen ze met een voorstel voor twintig jaar, maar wij willen nog langer vooruitdenken. Onder tussen hebben we er zoveel tijd en energie

in gestoken, dat we er ook niet mee willen stoppen of het helemaal willen overdragen aan een ander.” Precies dat doorzettingsvermogen bewondert KNHM-adviseur Jack Deneke, die zich nog goed het begin herinnert. “Ze meldden zich in eerste instantie bij ons aan als Kern met Pit-project, maar al snel zagen we dat het verder ging dan dat. We schakelden Arcadis in om de kosten van renovatie of nieuwbouw te ramen en hen te wijzen op de juridische consequenties van de opties. Als je een bestaand gebouw renoveert, hoef je aan minder zware regels te voldoen”, legt Jack uit.

Zijn rol als adviseur zit er, met een gerust hart, op. “Imke en Judith zijn uitermate slim, goed in staat om dingen op papier te zetten, communicatief heel vaardig en eigenlijk kunnen ze niet veel meer doen, dan wat ze gedaan hebben. Ze hebben draagvlak in de buurt gecreëerd, hun team uitgebreid, contact gezocht met de deelraadwethouder en die uitgenodigd te komen kijken, ze kunnen goed onderhandelen en laten zich niet opjagen tot het nemen van overhaaste beslissingen. En wat ik ook erg bewonder aan Imke en Judith is dat ze onze adviezen niet klakkeloos overnemen of negeren, maar daar precies tussenin zitten. Eigenlijk precies zoals het moet!”

KNHM zet de komende jaren extra in op het creëren en ondersteunen van ontmoetingsplekken.

Lees [hier](#) het hele interview

Nieuwe tijd, nieuwe naam

“There is no power for change greater than a community discovering what it cares about.”

– M.J. Wheatly –

135 jaar geleden nam een aantal landeigenaren het initiatief om zich te verenigen in de Nederlandse Vereniging voor de Heidemaatschappij. Samen ontwikkelden ze de beste methoden om heide en andere ‘woeste gronden’ te ontwikkelen. Zo werd het toegankelijk voor gebruik voor het algemeen nut. De vereniging deelde hun kennis met vele andere partijen zoals Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat. Hiervoor ontstond een aparte werkmaatschappij, tegenwoordig Arcadis.

Dit jaar staan Arcadis en wij als KNHM foundation allebei stil bij de oorsprong van onze activiteiten. Destijds was ons land in beroering, er heerste grote armoede eind 19e eeuw. Mensen verenigden zich, want samen sta je sterk. Nu is het opnieuw een roerige tijd en zien we overal mensen de regie pakken over hun eigen omgeving. Groepen van actieve bewoners die iets voor hun buurt of dorp realiseren, bewonersbedrijven, energie- of woningcoöperaties... Onze adviseurs staan hen bij op momenten dat het spaak loopt en motiveren om dóór te gaan. Zo weeft de oorspronkelijke gedachte zich als een rode draad door onze organisatie: kennis en netwerk inzetten voor mensen die de eigen leefomgeving verbeteren. Daarmee worden niet alleen voorzieningen gerealiseerd en in stand gehouden, de bewonersinitiatieven overbruggen ook verschillen, verbinden mensen met elkaar en realiseren voortuitgang voor de gemeenschap.

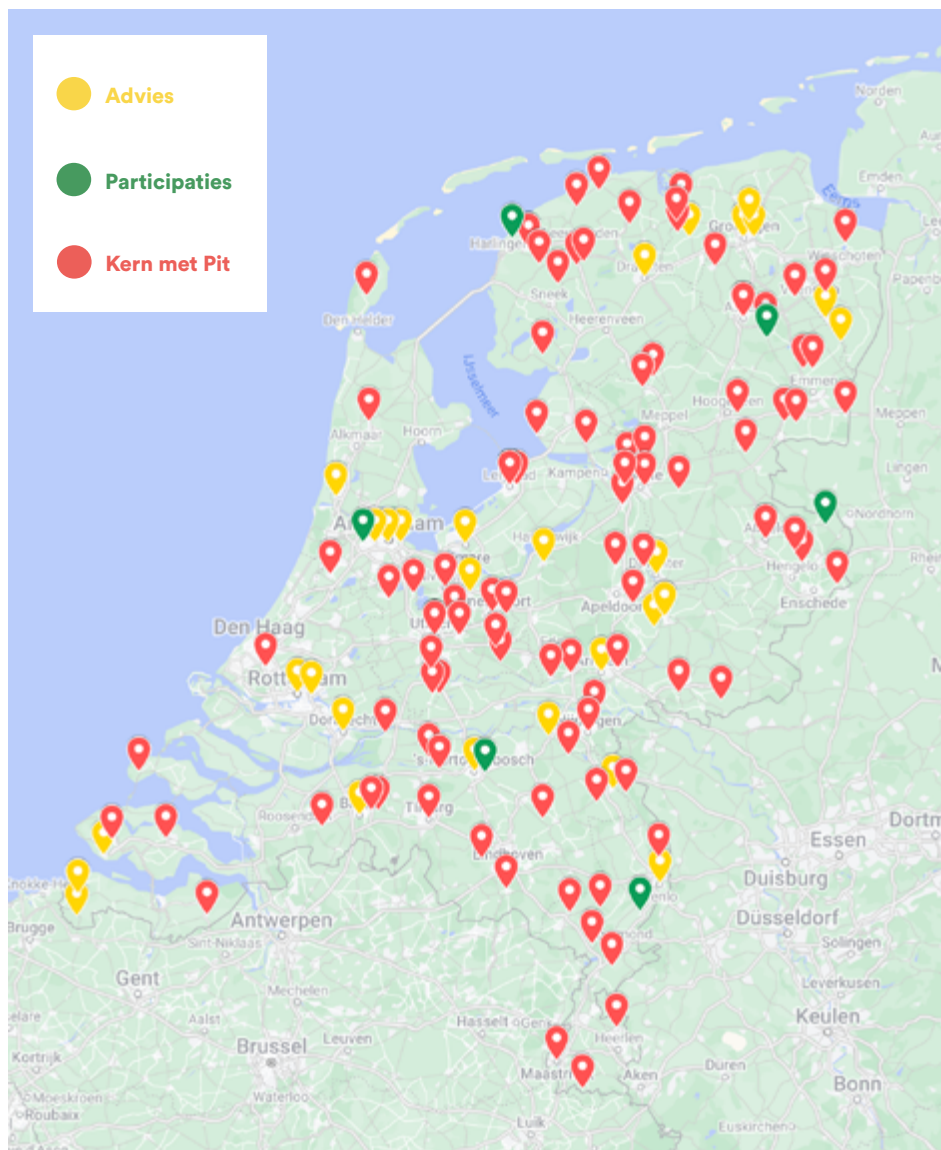

Gelukkig zien we dat hier steeds meer ruimte en aandacht voor komt. Zo is de nieuwe Omgevingswet oorspronkelijk precies hiervoor bedoeld. Om beter vindbaar te zijn en meer impact te maken, veranderen we onze naam. Houd onze berichtgeving in de gaten! Daarnaast organiseren we een jubileumconferentie en trekken we het land in om samen met stakeholders te onderzoeken hoe we de collectieve kracht van bewoners verder kunnen versterken. We hopen je daar of op een ander moment tegen te komen!

Jitske Tiemersma

directeur KNHM foundation

In 2022 zijn we actief in deze steden en dorpen

KNHM in cijfers

stand per 31 december 2022

**Nieuwe
adviestrajecten:**

(plus een veelvoud aan adviezen uit eerder gestarte projecten)

38

**Nieuwe
participaties:**

(plus een veelvoud aan deelnemingen uit eerder gestarte projecten)

6

**Deelnemers
met
predicaat
van Kern
met Pit:**

110

**Inzet
door
Arcadis:**

1.260
uur

**Deelnemende
scholen
Artcadia:**

134

**Arcadis-experts
betrokken bij traject:**

200

KNHM-adviseurs:

103

waarvan

19

gestart in 2022

Medewerkers:

9

+4

vacatures

(waarvan 2 uitbreiding)

KNHM foundation versterkt mensen met plannen voor hun omgeving. Samen werken we in heel Nederland aan krachtige dorpen en buurten. Ken je of ben je betrokken bij een initiatief dat de buurt versterkt of de leefbaarheid in een dorp verbetert? En zou advies over bijvoorbeeld de planvorming, duurzame financiering, draagvlak, vergunningen of organisatievorm goed van pas komen? Neem contact op met onze deskundige vrijwilligers uit je provincie. Zij kennen de lokale context en denken graag met je mee!

Kijk voor meer informatie op knhm.nl en volg ons op
Als je je abonneert op onze nieuwsbrief, ben je altijd als eerste op de hoogte van activiteiten en nieuwe ontwikkelingen.

Beaulieustraat 22 | Postbus 33 | 6800 LE Arnhem | 026 44 55 146 | www.knhm.nl | info@knhm.nl

